

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ

Розуміння сутності аналітичних процедур та рекомендації щодо їх використання надає МСА 520 «Аналітичні процедури».

Сутність аналітичних процедур полягає в оцінюванні фінансової інформації на основі аналізу взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, виявлення відхилень або співвідношень, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин.

МСА 520 рекомендує використовувати аналітичні процедури на різних етапах аудиторської перевірки, а саме:

а) на підготовчому етапі – для розуміння суб'єкта господарювання і його середовища і, як результат, підготовка основи для планування перевірки;

б) на основному етапі можуть використовуватися як процедури по суті для отримання аудиторських доказів щодо підтвердження залишків та оборотів на рахунках;

в) на підсумковому етапі – для оцінювання можливості підприємства залишатися діючим, для узагальнення інформації отриманої у результаті виконання аудиторських процедур з метою обґрунтування аудиторського висновку.

Деталізуємо напрямки використання аналітичних процедур. Ними є:

1. Одержання інформації про «незвичайні відхилення» різних показників, виявлення несподіваних співвідношень між елементами фінансової інформації, між статтями звітності за поточний період, неочікуваної їх динаміки та виявлення зон можливих навмисних і ненавмисних помилок в обліку і звітності.

2. Об'єктивне оцінювання стану, динаміки і тенденцій розвитку підприємницької діяльності клієнта, його місця в діловому світі. Це дозволить краще зрозуміти його бізнес, виявити сфери потенційних бізнес-ризиків і мотив для управлінського персоналу спотворити фінансову звітність, і як наслідок – скласти ефективний план перевірки і зекономити час на її проведення.

3. Вивчення узгодженості показників різних форм фінансової звітності дозволяє ще на перших етапах процесу аудиту отримати

формальні докази щодо відповідності даних Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про власний капітал, Звіту про рух грошових коштів, інформації, яка розкривається у примітках вимогам діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, оцінити взаємозв'язок між показниками форм звітності. З метою проведення узгодження показників різних форм фінансової звітності потрібно застосовувати розроблені міністерством фінансів України спеціальні таблиці.

4. Використання аналітичних процедур як процедур по-суті. Коли аналітична процедура не виявляє незвичайних відхилень фактичних значень показників від очікуваних, то можна припустити, що ймовірність суттєвої помилки чи неточності мінімальна.

Відхилення або взаємозв'язки, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин, аудитор має дослідити такі розбіжності через:

- звертання із запитом до управлінського персоналу та отримання відповідних доказів щодо відповідей управлінського персоналу;
- виконання інших аудиторських процедур, які будуть потрібними за таких обставин

Оцінювання відповідей управлінського персоналу на надані аудитором запити і порівняння їх результатами інших аудиторських процедур трактується МСА 520 як аналітичні процедури.

5. Використання аналітичних процедур на завершальному етапі аудиту для узагальненого оцінювання.

6. Оцінка фінансового стану підприємства і перспективи неперервності його діяльності.

7. Надання науково-обґрунтованих рекомендацій по підвищенню ефективності виробництва на основі використання методики різних видів економічного аналізу.

Фінансова звітність складається згідно певних принципів, серед них принцип неперервності. Аудитор повинен зробити висновок, чи є підприємство «діючим», тобто чи можна оцінювати його активи із припущення, що його діяльність триватиме і далі.

Концепцію постійної діяльності підприємства закладено в ст. 4 Закону України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та у Н(П)СБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», МСБО 1 «Подання фінансової звітності» в яких зазначено один із основних принципів ведення бухгалтерського обліку і підготовки фінансової звітності – принцип безперервності діяльності.

Він означає, що фінансову звітність складають виходячи з припущення, що підприємство, підприємство не має наміру, ні потреби ліквідувати або сутево скорочувати свою діяльність, тобто діяльність суб'єкта господарювання розглядається як така, що триватиме далі. МСБО 1 «Подання фінансової звітності» вимагає, щоб управлінський персонал здійснював оцінку здатності підприємства безперервно продовжувати діяльність.

Згідно МСА 570 «Безперервність» аудитор у процесі перевірки повинен отримати аудиторські докази щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність під час складання фінансової звітності або висновку щодо існування суттєвої невизначеності стосовно здатності суб'єкта господарювання безперервно продовжувати діяльність. Цей аспект має безпосередній вплив на зміст та вид аудиторського висновку. До аудиторського звіту повинен включатися пояснювальний параграф, який має висвітлювати події або умови, що можуть поставити під сумнів здатність суб'єкта господарювання безперервно продовжувати діяльність. Такий параграф привертає увагу користувачів до питання, поданого чи розкритого у фінансовій звітності, яке є фундаментальним для її розуміння

У процесі перевірки аудитор повинен отримати прийнятні докази щодо існування умови, які окремо або в сукупності ставлять під сумнів припущення про безперервність діяльності клієнта. Такі умови відображено в МСА 570 «Безперервність».

До умов, які можуть поставити під сумнів можливість підприємства залишатися «діючим» можуть бути:

– серйозні порушення фінансової стійкості підприємства, які проявляються у хронічному дефіциті власного оборотного капіталу, необгрунтованому рості позиченого капіталу; тривалій неплатоспроможності підприємства, нездатності своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами; зменшення швидкості обороту капіталу

- використання короткотермінових позичених засобів для довгострокових вкладень;
- неефективне використання капіталу (хронічна збитковість);
- суттєві втрати в основній діяльності, що відображаються в хронічному спаді виробництва, скороченні обсягів продажу;
- суттєва незбалансованість в часі надходжень і витрачання грошових засобів (тривале перевищення обсягу негативного грошового

поток над позитивним і відсутність перспектив перелому цієї негативної тенденції);

- втрата частки ринку, основного клієнта, провідного упалінського персоналу без його заміни, труднощі з робочою силою;
- змін у нормативно-правових актах, які за очікуванням, можуть негативно вплинути на суб'єкт господарювання.

Література:

1. Адамик О.В. Податкове планування: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТАНГ, 2005. – 150 с.
2. Бондар В.П., Аудиторські процедури та проблеми їх розробки // ВІСНИК ЖДТУ № 1 (43)
3. Шерстюк О.Л. критерії вибору аудиторських процедур // Східна Європа: економіка, бізнес та управління Випуск 2 (02) 2016
4. Проскуріна Н. М. Методологічні підходи формування аудиторських процедур // Наукові записки. Серія “Економіка”. Випуск 17
5. Adamyk B., Skirka A., Snihur K. and Adamyk O., "Analysis of Trust in Ukrainian banks based on Machine Learning Algorithms," 2019 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Ceske Budejovice, Czech Republic, 2019, pp. 234-239.
6. Cheresnyuk O., Panasyuk V., Sachenko S. and Adamyk O. (2019) Fuzzy-multiple approach in choosing time factor for implementation of the innovative project. IDAACS 2019.